

Zaak C-352/21

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

28 mei 2021

Verwijzende rechter:

Østre Landsret (Denemarken)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

27 april 2021

Verzoekende partijen:

A1

A2

Verwerende partij:

I

**ØSTRE LANDSRET
REGISTER**

27 april 2021 [omissis]

A1

en

A2

[omissis]

tegen

I

[omissis]

De Østre Landsret (rechter in tweede aanleg voor het oosten van Denemarken) heeft overeenkomstig artikel 267, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: „VWEU”) en na overleg met partijen besloten om het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) een prejudiciële vraag te stellen over de betekenis en de uitlegging van artikel 15, punt 5, en artikel 16, punt 5, van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna: „Brussel I-verordening”).

De procedure voor de Østre Landsret betreft de vraag of een forumkeuzebeding in een verzekeringsovereenkomst, op grond waarvan procedures moeten worden ingesteld bij de rechterlijke instanties van het land van de vestigingsplaats van de verzekeringsmaatschappij, te weten Nederland, kan worden tegengeworpen aan de verzekeringnemer. In zoverre heerst er twijfel over de reikwijdte van artikel 16, punt 1, onder a), en punt 5, van de Brussel I-verordening, gelezen in samenhang met wat wordt vermeld over grote risico's in verzekeringsbranche 6 in deel A van bijlage I bij richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (hierna: „solvabiliteit II-richtlijn”). De vraag is of artikel 16, punt 5, van de Brussel I-verordening aldus moet worden uitgelegd dat deze bepaling van toepassing is op cascoverzekeringen voor pleziervaartuigen die niet voor handelsdoeleinden worden gebruikt, zodat een verzekeraar en een verzekeringnemer (de consument) vóór het ontstaan van het geschil op geldige wijze een forumkeuzebeding kunnen maken.

A. Feiten van het geding

1. Op 15 oktober 2013 hebben verzoekers **A1** en **A2**, die in Denemarken wonen, na bezichtiging een tweedehandszeilboot van het merk Nautor Swan 48 gekocht van een handelaar in IJmuiden (Nederland). Volgens de op 15 oktober 2013 tussen partijen gesloten koopovereenkomst („Contract of purchase/sale”) bedroeg de koopprijs 315 000 EUR en vond de levering plaats op 1 november 2013.
2. Eveneens met ingang van 1 november 2013 hebben verzoekers een aansprakelijkheids- en cascoverzekering afgesloten bij de in Nederland gevestigde verwerende verzekeringsmaatschappij **I**.
3. Verzoekers hebben op het „aanvraagformulier jachtverzekering” („Application form yacht insurance”) van de verzekeringsmaatschappij aangegeven dat de thuishaven van de zeilboot Helsingør Nordhavn (Denemarken) zou zijn, en hebben in punt 13 onder meer het volgende verklaard:

„a. Wordt het schip uitsluitend voor privédoeleinden en recreatieve doeleinden gebruikt? – x ja

- b. Wordt het schip verhuurd of gecharterd? – x nee”
4. In de polis die verzoekers van de verzekeringsmaatschappij hebben ontvangen, werd verwezen naar de verzekeringsvoorwaarden „PLV 2010”. Clausules 1.7.5 en 1.7.6 van de verzekeringsvoorwaarden luiden als volgt:

„Klachten

1.7.5 Eventuele klachten en geschillen met betrekking tot de diensten van de tussenpersoon alsook de totstandkoming en de uitvoering van de overeenkomst kunnen eerst worden voorgelegd aan de klachtencoördinator van I BV. Indien de verzekeringnemer niet tevreden is met het standpunt van de klachtencoördinator, kan hij zich wenden tot het ‚Klachteninstituut Financiële Dienstverlening’, postbus 93257, 2509 AG Den Haag, www.klfid.nl.

Bevoegde rechterlijke instantie

1.7.6 Indien de verzekeringnemer geen gebruik wil maken van de in clausule 1.7.5 genoemde mogelijkheden of indien hij de behandeling van zijn klacht nog steeds ontoereikend acht, kan hij het geschil voorleggen aan een bevoegde rechterlijke instantie in Nederland.”

5. Verzoekers hebben de zeilboot in IJmuiden (Nederland) laten overwinteren en zijn in het voorjaar van 2014 met de boot naar Denemarken gevaren.
6. In 2018 zijn verzoekers naar Finland gevaren, waar zij volgens de verstrekte gegevens op 26 mei 2018 aan de grond zijn gelopen. Toen de zeilboot in het voorjaar van 2019 aan wal werd gebracht om hem klaar te maken voor het komende seizoen, hebben verzoekers schade aan de kiel en de romp ontdekt. Op 14 mei 2019 hebben verzoekers aan de verzekeringsmaatschappij gemeld dat de zeilboot was vastgelopen. Na een inspectie door een beoordelaar heeft de verzekeringsmaatschappij geweigerd de gemelde schade te vergoeden, waarbij zij zich beriep op de aard van die schade.
7. Verzoekers hebben daarop bij de rechter van hun woonplaats, de Ret i Helsingør (rechter in eerste aanleg Helsingør, Denemarken), een procedure ingesteld tegen de verzekeringsmaatschappij, omdat volgens hen de verzekeringsmaatschappij moest worden veroordeeld tot vergoeding van de schade, die werd begroot op 300 000 DKK. De verzekeringsmaatschappij heeft betoogd dat de vordering niet-ontvankelijk was omdat deze volgens haar onder het in de verzekeringsvoorwaarden opgenomen forumkeuzebeding viel en dus in Nederland moest worden ingesteld.

B. Procesverloop tot dusver

1. De Ret i Helsingør heeft op 19 mei 2020 in eerste aanleg uitspraak gedaan en de door de verzekeringsmaatschappij opgeworpen exceptie van niet-ontvankelijkheid aanvaard, zodat de vordering moet worden ingesteld bij een Nederlandse rechterlijke instantie.
2. Voor de Ret i Helsingør is vast komen te staan dat de vraag inzake de rechterlijke bevoegdheid moet worden beantwoord op basis van afdeling 3 van de Brussel I-verordening betreffende de bevoegdheid in verzekeringszaken.
3. In de motivering van zijn beslissing heeft de Ret i Helsingør onder meer het volgende overwogen:

„Volgens de algemene regel van artikel 11, lid 1, onder b), van de verordening kunnen [verzoekers] in beginsel bij de rechterlijke instantie van hun woonplaats (Ret i Helsingør) een vordering instellen tegen [verweerster].

De vraag is of het door partijen gemaakte forumkeuzebeding geldig is, aangezien de vordering in dit geval moet worden ingesteld bij een Nederlandse rechterlijke instantie.

Op grond van artikel 15, punt 5, van de Brussel I-verordening – de in de onderhavige zaak relevante bepaling – kan van afdeling 3 van deze verordening worden afgeweken door overeenkomsten betreffende een verzekeringsovereenkomst, voor zover daarmee een of meer van de in artikel 16 bedoelde risico's worden gedekt.

In artikel 16 worden voormelde risico's opgesomd en volgens artikel 16, punt 5, behoren tot deze risico's ,behoudens de punten 1 tot en met 4, alle ,grote risico's' zoals omschreven in richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II)'.

Artikel 13 van de solvabiliteit II-richtlijn bevat een lange lijst van definities, waarbij onder ,grote risico's' onder meer ,de risico's die behoren tot de in bijlage I, deel A, 4, 5, 6, 7, 11 en 12, vermelde branches' vallen [zie artikel 13, punt 27, onder a)].

Volgens bijlage 7 bij de wet op de financiële ondernemingen, waarbij de bepalingen van de richtlijn worden omgezet, heeft verzekeringsbranche 6 betrekking op ,casco zee- en binnenschepen: alle schaden toegebracht aan binnenschepen, schepen voor de vaart op meren en zeeschepen'.

Volgens de natuurlijke taalkundige betekenis moet de zeilboot in kwestie – die zowel in de Engelse koopovereenkomst als in de eveneens in het Engels opgestelde verzekeringsovereenkomst een vaartuig („vessel”) wordt genoemd – worden beschouwd als een schip dat onder branche 6 valt.

Tegen deze achtergrond en overeenkomstig de wijze waarop de Deense financiële toezichthouder verzekeringsbranche 6 opvat, is de Ret i Helsingør van oordeel dat de verzekeringsovereenkomst tussen partijen de „grote risico’s” dekt. Daaraan wordt evenmin afgedaan door feit dat de betreffende verzekeringsovereenkomst betrekking heeft op een zeilboot die is gekocht en verzekerd voor een bedrag van 315 000 EUR.

Volgens de Ret i Helsingør bestaan er onvoldoende aanknopingspunten voor de door [verzoekers] subsidiair voorgestelde uitlegging van artikel 16 van de Brussel I-verordening, volgens welke deze bepaling in haar geheel enkel betrekking heeft op het gebruik van schepen voor handelsdoeleinden.

De Ret i Helsingør is dan ook van oordeel dat het forumkeuzebeding van partijen geldig, zodat de vordering moet worden ingesteld bij een (bevoegde) Nederlandse rechterlijke instantie.”

4. Verzoekers hebben hoger beroep ingesteld bij de Østre Landsret, waarbij zij primair hebben verzocht dat de zaak zou worden terugverwezen en subsidiair dat de zaak zou worden behandeld door de Østre Landsret, omdat volgens hen het schip niet onder artikel 16, punt 5, van de Brussel I-verordening valt aangezien het een pleziervaartuig betreft. Zij betogen dan ook dat de vordering terecht in eerste aanleg bij de Ret i Helsingør is ingesteld.
5. Bij beslissing van 12 november 2020 heeft de Østre Landsret besloten om het Hof een prejudiciële vraag te stellen over de uitlegging van artikel 16, punt 5, van de Brussel I-verordening.

C. Deense regels inzake de rechterlijke bevoegdheid en forumkeuzebedingen

1. De regels inzake de rechterlijke bevoegdheid en forumkeuzebedingen zijn neergelegd in hoofdstuk 22 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering. Voor de onderhavige zaak zijn §§ 244 tot en met 247 relevant. Deze luiden als volgt:

„§ 244 Wat betreft consumentenovereenkomsten die niet persoonlijk in de verkoopruimten van de handelaar zijn gesloten, kan de consument tegen de handelaar een vordering instellen bij de rechter van zijn woonplaats.

§ 245 De partijen kunnen afspreken voor welke van verschillende soortgelijke rechterlijke instanties de vordering moet worden ingesteld.

Lid 2 Ter zake van consumentenovereenkomsten zijn voorafgaande afspraken over de forumkeuze niet bindend voor de consument.

[...]

§ 246 Vorderingen tegen personen, vennootschappen, verenigingen, particuliere instellingen en andere organisaties die niet in Denemarken zijn gevestigd, kunnen in Denemarken worden ingesteld wanneer een rechterlijke instantie op grond van § 237, § 238, lid 2, en §§ 241, 242, 243 en 245 kan worden geacht bevoegd te zijn om van het geschil kennis te nemen. Wat consumentenovereenkomsten betreft, kan de consument tegen de in de eerste volzin bedoelde personen en organisaties een vordering instellen voor de rechterlijke instanties van zijn woonplaats, indien aan de sluiting van de overeenkomst een specifiek aanbod of advertentie in Denemarken is voorafgegaan en de consument in Denemarken de handelingen heeft verricht die noodzakelijk waren voor het sluiten van de overeenkomst.

[...]

§ 247 Ter zake van een internationale overeenkomst die in het Deense recht is omgezet bij de wet betreffende het Executieverdrag, enzovoort, of de wet betreffende de erkenning en tenuitvoerlegging van bepaalde buitenlandse beslissingen, enzovoort, in burgerlijke en handelszaken – onder meer bij een besluit dat op grond van die wetten is vastgesteld – zijn de in die overeenkomst neergelegde regels inzake rechterlijke bevoegdheid van toepassing. Dit geldt evenwel niet voor vorderingen die worden ingesteld bij de in § 246a bedoelde bevoegde rechterlijke instantie en die vallen onder het Verdrag van 10 mei 1952 tot het vaststellen van enige eenvormige regels betreffende het conservatoir beslag op zeeschepen.

[...]

B. Unierechtelijke bepalingen

1. De overwegingen 18 en 19 van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (Brussel I-verordening) luiden als volgt:

„(18) In het geval van verzekerings-, consumenten- en arbeidsovereenkomsten moet de zwakke partij worden beschermd door bevoegdheidsregels die gunstiger zijn voor haar belangen dan de algemene regels.

(19) De autonomie van de partijen bij een andere overeenkomst dan een verzekerings-, consumenten- of arbeidsovereenkomst, waarvoor slechts een beperkte autonomie geldt met betrekking tot de keuze van het bevoegde gerecht, moet worden geëerbiedigd, behoudens de exclusieve bevoegdheidsgronden die in deze verordening zijn neergelegd.”

2. In afdeling 3 van deze verordening, die betrekking heeft op de bevoegdheid in verzekeringszaken, is onder meer het volgende bepaald:

„**Artikel 10** De bevoegdheid in verzekeringszaken is in deze afdeling geregeld, onverminderd artikel 6 en artikel 7, punt 5.

Artikel 11 De verzekeraar met woonplaats op het grondgebied van een lidstaat, kan worden opgeroepen:

- a) voor de gerechten van de lidstaat waar hij zijn woonplaats heeft;
- b) in een andere lidstaat, indien het een vordering van de verzekeringnemer, de verzekerde of een begunstigde betreft, voor het gerecht van de woonplaats van de eiser, of

[...]

Artikel 15 Van deze afdeling kan slechts worden afgeweken door overeenkomsten:

1. gesloten na het ontstaan van het geschil;
2. die aan de verzekeringnemer, de verzekerde of de begunstigde de mogelijkheid geven de zaak bij andere gerechten dan de in deze afdeling genoemde aanhangig te maken;
3. waarbij een verzekeringnemer en een verzekeraar die op het tijdstip waarop de overeenkomst wordt gesloten, hun woonplaats of hun gewone verblijfplaats in dezelfde lidstaat hebben, zelfs als het schadebrengende feit zich in het buitenland heeft voorgedaan, de gerechten van die lidstaat bevoegd verklaren, tenzij de wetgeving van die lidstaat dergelijke overeenkomsten verbiedt;
4. gesloten door een verzekeringnemer die zijn woonplaats niet in een lidstaat heeft, behalve wanneer het gaat om een verplichte verzekering of een verzekering van een in een lidstaat gelegen onroerend goed, of
5. betreffende een verzekeringsovereenkomst, voor zover daarmee een of meer van de risico's bedoeld in artikel 16 worden gedekt.

Artikel 16 De in artikel 15, punt 5, bedoelde risico's zijn de volgende:

1. elk verlies van of elke schade aan:

- a) zeeschepen, vaste installaties in de kustwateren of in volle zee, of luchtvaartuigen, die wordt veroorzaakt door gebeurtenissen in verband met het gebruik daarvan voor handelsdoeleinden;
 - b) andere goederen dan de bagage van passagiers, toegebracht tijdens het vervoer met deze schepen of luchtvaartuigen of tijdens gemengd vervoer waarbij mede met deze schepen of luchtvaartuigen wordt vervoerd;
2. elke aansprakelijkheid, met uitzondering van die voor lichamelijk letsel van passagiers of schade aan hun bagage:
- a) voortvloeiend uit het gebruik of de exploitatie van de schepen, installaties of luchtvaartuigen overeenkomstig punt 1, onder a), voor zover, wat luchtvaartuigen betreft, voor de verzekering van zulke risico's overeenkomsten tot aanwijzing van een bevoegd gerecht niet verboden zijn bij de wet van de lidstaat waar de luchtvaartuigen zijn ingeschreven;
 - b) veroorzaakt door de goederen gedurende vervoer als bedoeld in punt 1, onder b);
3. de geldelijke verliezen in verband met het gebruik of de exploitatie van de schepen, installaties of luchtvaartuigen overeenkomstig punt 1, onder a), met name verlies van vracht of verlies van opbrengst van vervoer;
4. elk risico of belang dat komt bij een van de in punt 1 tot en met punt 3 genoemde risico's;
5. behoudens de punten 1 tot en met 4, alle „grote risico's” zoals omschreven in richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II).”
3. Van richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (solvabiliteit II-richtlijn) maken onder meer de volgende bepalingen deel uit:

„Artikel 2

[Toepassingsgebied]

1. Deze richtlijn is van toepassing op directe schade- en levensverzekeringsondernemingen die op het grondgebied van een lidstaat zijn gevestigd of zich daar wensen te vestigen.

De richtlijn is, met uitzondering van Titel IV, ook van toepassing op herverzekeringsondernemingen die uitsluitend herverzekeringsactiviteiten uitoefenen en die op het grondgebied van een lidstaat zijn gevestigd of zich daar wensen te vestigen.

2. Wat schadeverzekering betreft, is deze richtlijn van toepassing op activiteiten van de in deel A van bijlage I vermelde branches.

[...]

Artikel 13

[Definities]

In deze richtlijn wordt verstaan onder:

[...]

27. „grote risico’s”:

- a) de risico’s die behoren tot de in bijlage I, deel A, 4, 5, 6, 7, 11 en 12, vermelde branches;
- b) de risico’s die behoren tot de in bijlage I, deel A, 14 en 15, vermelde branches wanneer de verzekeringnemer in het kader van een bedrijf of beroep een industriële of commerciële activiteit dan wel een vrij beroep uitoefent en het risico daarop betrekking heeft;
- c) de risico’s die behoren tot de in bijlage I, deel A, 3, 8, 9, 10, 13 en 16, vermelde branches voor zover de verzekeringnemer ten minste twee van de drie volgende criteria overschrijdt:
 - i) balanstotaal: 6 200 000 EUR;
 - ii) netto-omzet in de zin van de vierde richtlijn 78/660/EEG van de Raad van 25 juli 1978 op de grondslag van artikel 54, lid 3, onder g), van het Verdrag betreffende de jaarrekening van bepaalde vennootschapsvormen [...]: 12 800 000 EUR;
 - iii) gemiddeld personeelsbestand gedurende het boekjaar: 250.

[...]

BIJLAGE I

SCHADEVERZEKERINGSBRANCHES

A. Indeling van de risico’s per branche

[...]

6. Casco zee- en binnenschepen

Alle schaden toegebracht aan:

- binnenschepen;
- schepen voor de vaart op meren;
- zeeschepen.”

4. Met betrekking tot de totstandkomingsgeschiedenis en de bewoordingen van artikel 15, punt 5, is in de punten 140 en 141 van het rapport van professor dr. P. Schlosser over het Verdrag van 9 oktober 1978 inzake de toetreding van het Koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland tot het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, alsmede tot het Protocol betreffende de uitlegging daarvan door het Hof van Justitie (PB 1979, C 59, blz. 71) het volgende vermeld:

„140. Het verlangen van het Verenigd Koninkrijk om voor grote verzekeringen speciale regelingen te treffen, vormde de moeilijkste kwestie voor de Groep. Het uitgangspunt van het Britse verlangen was het besef dat de idee van sociale bescherming die ten grondslag ligt aan de inperking van de mogelijkheid van rechtsmachtverlenende overeenkomsten in het verzekeringsrecht, niet meer gerechtvaardigd is wanneer ook grote ondernemingen als verzekeringnemer optreden. De moeilijkheid is alleen dat er een passend afbakeningscriterium moet worden gevonden. Een abstract en algemeen criterium als het kapitaal of de omzet van de onderneming, bleek reeds bij de onderhandelingen over de tweede richtlijn ‚verzekering‘ niet haalbaar. De enige mogelijkheid was derhalve om aan de hand van het onderwerp verzekeringsovereenkomsten te catalogiseren, waaraan in het algemeen alleen verzekeringnemers deelnemen die de genoemde sociale bescherming niet nodig hebben. Vanuit dat uitgangspunt konden derhalve industriële verzekeringen niet in het algemeen worden geprivilegieerd.

[...]

Uit het verwerken van al deze factoren is de in het nieuwe artikel 12, punt 5, en de aanvulling daarop in artikel 12 bis, vervatte oplossing ontstaan: rechtsmachtverlenende overeenkomsten worden principieel geprivilegieerd wanneer het om zeeverzekeringen en de luchtvaartverzekering gaat.

[...]

Om interpretatiemoeilijkheden en -verschillen te vermijden was er een opsomming van verzekeringsovereenkomsten nodig, ten aanzien waarvan de toelaatbaarheid van rechtsmachtverlenende overeenkomsten moest worden verruimd. De gedachte om daartoe aan te knopen bij de opsomming van verschillende soorten verzekering in de bijlage bij de eerste richtlijn van de Raad van 24 juli 1973 (73/239/EEG), bleek niet haalbaar. De indeling in die richtlijn is gebaseerd op de behoeften van de verzekeringsorganen van de overheid en niet op de eisen van een privaatrechtelijke belangenafweging. Daarom bleef als enige mogelijkheid over, een apart overzicht voor het Verdrag op te stellen. Over de daarin opgenomen en daarin niet opgenomen soorten van verzekering zij het volgende opgemerkt:

141. Artikel 12 bis, punt 1, sub a)

De bepaling betreft niet de aansprakelijkheids- maar de cascoverzekering. Onder het begrip ‚schepen’ dienen alle vaartuigen te worden verstaan die bestemd zijn voor het verkeer op zee. Daartoe behoren niet alleen schepen in de traditionele betekenis van het woord, maar ook op zee gebruikte luchtkussenschepen, draagvleugelboten, sleepboten en lichters. Daaronder vallen bovendien drijvende installaties die niet door eigen aandrijfkracht kunnen worden voortbewogen, zoals installaties voor het zoeken naar en het winnen van aardolie, die in zee worden voortbewogen. Op de zeebodem verankerde of te verankeren installaties zijn zonder meer uitdrukkelijk in de tekst van de bepaling opgenomen. Het voorschrift omvat ook schepen in aanbouw, weliswaar slechts in zoverre als de schade op grond van een zeerisico is ontstaan. Dat is schade die ontstaan is doordat het object zich op water bevindt, dus niet schade die zich in het droogdok of in de werkplaatsen van de werf heeft voorgedaan.”

5. De overwegingen 2, 4 en 7 van het besluit van de Raad van 4 december 2014 betreffende de goedkeuring namens de Europese Unie van het Haags Verdrag van 30 juni 2005 inzake bedingen van forumkeuze (2014/887/EU) luiden:

„(2) Het op 30 juni 2005 onder auspiciën van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht gesloten Verdrag inzake bedingen van forumkeuze („het verdrag’) levert een waardevolle bijdrage aan de bevordering van de partijautonomie in internationale handelstransacties en aan een grotere voorspelbaarheid van gerechtelijke oplossingen in geval van dergelijke transacties. Het verdrag biedt de partijen met name de nodige rechtszekerheid dat hun forumkeuzebeding zal worden geëerbiedigd en dat een door de gekozen rechter gegeven beslissing in aanmerking zal komen voor erkenning en tenuitvoerlegging in internationale zaken.

[...]

(4) Het verdrag heeft gevolgen voor de secundaire wetgeving van de Unie in verband met de op de keuze van partijen gebaseerde rechterlijke bevoegdheid en de erkenning en de tenuitvoerlegging van de daaruit voortvloeiende rechterlijke beslissingen, in het bijzonder voor verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad, die met ingang van 10 januari 2015 moet worden vervangen door verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad.

[...]

(7) De Unie moet bij de goedkeuring van het verdrag voorts een verklaring krachtens artikel 21 afleggen waardoor verzekeringsovereenkomsten in het algemeen, behoudens bepaalde welomschreven uitzonderingen, van het toepassingsgebied van het verdrag worden uitgesloten. Een dergelijke verklaring heeft als doelstelling de beschermende bevoegdheidsregels te handhaven die de verzekeringnemer, de verzekerde of een begunstigde in verzekeringsaangelegenheden op grond van verordening (EG) nr. 44/2001 ter beschikking staan. De uitsluiting moet beperkt blijven tot wat nodig is ter bescherming van de belangen van de zwakkere partijen bij verzekeringsovereenkomsten. Zij dient derhalve geen betrekking te hebben op herverzekeringsovereenkomsten en overeenkomsten betreffende grote risico's. De Unie dient tegelijkertijd in een unilaterale verklaring aan te geven dat zij in een latere fase, in het licht van de ervaring met de toepassing van het verdrag, opnieuw zal beoordelen of de verklaring krachtens artikel 21 gehandhaafd moet blijven.”

6. In de unilaterale verklaring van de Europese Unie bij de goedkeuring van het Haags Verdrag van 30 juni 2005 inzake bedingen van forumkeuze (hierna: „verdrag”), die is afgelegd overeenkomstig artikel 21 van dat verdrag en die bijlage I bij het besluit van de Raad van 4 december 2014 vormt, is onder meer het volgende bepaald:

„Deze verklaring, die bepaalde typen verzekeringsovereenkomsten uitsluit van de werkingssfeer van het verdrag, heeft als doelstelling het beschermen van bepaalde verzekeringnemers, verzekerden en begunstigten die overeenkomstig het interne EU-recht bijzondere bescherming ontvangen.

1. De Europese Unie verklaart, overeenkomstig artikel 21 van het verdrag, dat zij het verdrag niet op verzekeringsovereenkomsten zal toepassen, behalve als bepaald in lid 2 hieronder.
2. De Europese Unie zal het verdrag in de volgende gevallen toepassen op verzekeringsovereenkomsten:

[...]

- d) indien het forumkeuzebeding betrekking heeft op een verzekeringsovereenkomst die een of meer van de volgende risico's die als grote risico's worden beschouwd, dekt:
- i) elk verlies of schade, voortvloeiend uit gevaren die verband houden met het gebruik voor handelsdoeleinden, van of aan:
 - a) zeeschepen, vaste installaties in de kustwateren of in volle zee, of schepen voor de vaart op rivieren, kanalen of meren".

E. Rechtspraak van het Hof

1. In zijn arrest van 27 februari 2020, Balta (C-803/18, EU:C:2020:123), heeft het Hof zich uitgesproken over de uitlegging van artikel 15, punt 5, en artikel 16, punt 5, van de Brussel I-verordening in het kader van een geding tussen Balta, een in Letland gevestigde verzekeringsmaatschappij, en Grifs AG, een in Litouwen ingeschreven bewakingsfirma, over de toekenning van een verzekeringsuitkering. In die zaak had de verwijzende rechter gepreciseerd dat de in het hoofdgeding aan de orde zijnde verzekeringsovereenkomst betrekking had op „grote risico's” in de zin van artikel 16, punt 5, van de Brussel I-verordening. In punt 37 van dat arrest heeft het Hof opgemerkt dat het in het arrest van 13 juli 2017, Assens Havn (C-368/16), eraan heeft herinnerd dat de forumkeuze in verzekeringszaken strikt afgebakend blijft, omdat bij de toepassing het doel vooropstaat degene te beschermen die economisch gezien in de zwakste positie verkeert.
2. Het Hof heeft de prejudiciële vraag in die zaak aldus beantwoord dat artikel 15, punt 5, en artikel 16, punt 5, van de Brussel I-verordening aldus moeten worden uitgelegd dat het forumkeuzebeding in een tussen een verzekeringnemer en een verzekeraar gesloten verzekeringsovereenkomst die een „groot risico” in de zin van laatstgenoemde bepaling dekt, niet kan worden tegengeworpen aan een op grond van deze overeenkomst verzekerde persoon die geen beroepsbeoefenaar in de verzekeringssector is, niet met dat beding heeft ingestemd en zijn woonplaats heeft in een andere lidstaat dan de verzekeringnemer en de verzekeraar.

F. Argumenten van verzoekers

1. Verzoekers hebben aangevoerd dat artikel 16, punt 5, van de Brussel I-verordening zich enkel uitstrekt tot de „grote risico's” wanneer de schade zich voordoet terwijl een verzekerd schip voor handelsdoeleinden wordt gebruikt en het ontstaan van de schade daarmee verband houdt.
2. Verzoekers zijn van mening dat een uitlegging van artikel 16, punt 5, van de Brussel I-verordening volgens welke het begrip „grote risico's” elk schip omvat, ongeacht de grootte en het gebruik ervan, met inbegrip van

pleziervaartuigen die voor privédoeleinden worden gebruikt, in strijd is met de overwegingen 18 en 19 van die verordening en met het doel degene te beschermen die binnen een contractuele relatie in de zwakste positie verkeert.

3. Deze uitlegging vindt steun in de indeling van artikel 3, onder a), b), c), f) en j), van richtlijn (EU) 2016/1629 van het Europees Parlement en de Raad van 14 september 2016 tot vaststelling van de technische voorschriften voor binnenschepen, en tevens in de definities in § 2, punten 1 tot en met 6, van lovbekendtgørelse nr. 74 af 17. januar 2014 om skibes besætning (geconsolideerde wet nr. 74 van 17 januari 2014 inzake de bemanning van schepen), die overeenstemmen met de internationale definities van verschillende soorten schepen en als volgt luiden:

„§ 2

Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:

- 1) ‚koopvaardij­schip‘: elk vaartuig dat geen vissers­vaartuig en pleziervaartuig is.
 - 2) ‚passagiers­schip‘: een schip dat meer dan 12 passagiers vervoert.
 - 3) ‚vrachtschip‘: een koopvaardij­schip dat geen passagiers­schip is.
 - 4) ‚vissers­vaartuig‘: een schip waarvan de nationaliteit wordt aangegeven met een op de romp aangebracht identificatienummer.
 - 5) ‚pleziervaartuig‘: een schip dat niet voor handelsdoeleinden wordt gebruikt. In geval van twijfel bepaalt de Deense maritieme autoriteit of een schip als een pleziervaartuig kan worden beschouwd.
 - 6) ‚zeeschip‘: een schip dat wordt gebruikt buiten havens, rivieren, meren en soortgelijke beschutte wateren.”
4. Indien het de bedoeling was geweest om pleziervaartuigen onder branche 6 van artikel 16, punt 5, van de Brussel I-verordening te doen vallen, zouden zij specifiek zijn vermeld in de lijst in de bijlage bij branche 6. De omschrijving van branche 6 in bijlage I, deel A, moet uiteraard aldus worden begrepen dat elke schade aan en verlies van „binnenschepen, schepen voor de vaart op meren en zeeschepen” een subcategorie is van „casco zee- en binnenschepen”.
5. Uit de overwegingen 4, 5 en 7 van het besluit van de Raad van 4 december 2014 betreffende de goedkeuring namens de Europese Unie van het Haags Verdrag van 30 juni 2005 inzake bedingen van forumkeuze blijkt dat de verklaring is afgelegd in het licht van verordening 44/2001 (thans Brussel I-verordening) teneinde de aan de verzekeringnemer ter beschikking

staande beschermende bevoegdheidsregels te handhaven. Uit artikel 1, lid 2, onder d), van de unilaterale verklaring van de Europese Unie bij de goedkeuring van het Haags Verdrag van 30 juni 2005 inzake bedingen van forumkeuze – die is afgelegd overeenkomstig artikel 21 van dat verdrag en die bijlage I bij het besluit van de Raad vormt – kan worden afgeleid dat onder grote risico's alleen verlies van of schade aan onder meer schepen valt dat/die verband houdt met het gebruik ervan voor handelsdoeleinden.

G. Opmerkingen van verweerster

1. Verweerster betwist dat de Ret i Helsingør in de onderhavige zaak bevoegd is.
2. Uit de gesloten verzekeringsovereenkomst blijkt dat partijen in 2013 een overeenkomst hebben gesloten over onder meer de rechterlijke bevoegdheid en dat bijgevolg in Nederland een vordering tegen verweerster moet worden ingesteld bij „een bevoegde rechterlijke instantie in Nederland” (zie clausule 1.7.6 van de overeenkomst).
3. Primair wordt aangevoerd dat verzoeker weliswaar een consument is, maar met verweerster een bindende verzekeringsovereenkomst heeft gesloten waarin een bindend forumkeuzebeding is opgenomen op grond waarvan een Nederlandse rechterlijke instantie bevoegd is. Niettegenstaande het verdrag geldt de overeengekomen rechterlijke bevoegdheid.
4. Krachtens artikel 11, lid 1, onder b), van de Brussel I-verordening kan verweerster in beginsel worden opgeroepen voor de rechter van verzoekers woonplaats, te weten de Ret i Helsingør.
5. Krachtens artikel 15 van deze verordening kunnen de partijen bij een verzekeringsovereenkomst evenwel van voornoemd beginsel afwijken. Dit kan worden bereikt door middel van een forumkeuzebeding krachtens artikel 15, punt 5, voor zover daarmee een of meer van de in artikel 16 bedoelde risico's worden gedekt.
6. Het begrip „grote risico's” wordt gedefinieerd in artikel 13, punt 27, van richtlijn 73/239/EEG van de Raad, zoals gewijzigd bij richtlijn 88/357/EEG en richtlijn 90/618/EEG, die recent in het Deense recht is omgezet bij lov nr. 308 af 28. marts 2015 om ændring af lov om finansiel virksomhed (wet nr. 308 van 28 maart 2015 tot wijziging van de wet op de financiële ondernemingen).
7. Krachtens artikel 13, punt 27, onder a), van deze richtlijn vallen de risico's die zijn ingedeeld in onder meer branche 6 in bijlage I, deel A, onder de categorie „grote risico's”. De lijst met verzekeringsbranches is tevens opgenomen in bijlage 7 bij lov nr. 1447 af 11. september 2020 om finansiel

virksomhed (wet nr. 1447 van 11 september 2020 op de financiële ondernemingen). Deze luidt als volgt:

„[...]

Verzekering – schade

Indeling van de risico's per verzekeringsbranche.

[...]

6. Casco zee- en binnenschepen: alle schaden toegebracht aan binnenschepen, schepen voor de vaart op meren en zeeschepen.

[...]”

8. De betreffende branche dekt dus casco zee- en binnenschepen voor zover het gaat om elke schade die is toegebracht aan binnenschepen, schepen voor de vaart op meren en zeeschepen.

9. Voorts kan worden gewezen op de e-mail van de Deense financiële toezichthouder van 30 juni 2016, waarin onder meer het volgende staat te lezen:

„Branche 6 in bijlage I bij de solvabiliteit II-richtlijn is in het Deense recht omgezet bij punt 6 van bijlage 7 bij de wet op de financiële ondernemingen.

Branche 6 is een cascoverzekering en dekt het gebruik van schepen voor de scheepvaart voor zowel privé- als voor handelsdoeleinden.

De cascoverzekering is een verzekering tegen schade aan verzekerde goederen (in casu schepen, boten en andere vaartuigen), waaronder in de regel ook het verlies van deze goederen ten gevolge van diefstal, enzovoort.”

10. Daarom wordt gesteld dat een cascoverzekering als die welke in het hoofdgeding aan de orde is, onder de definitie van „grote risico's” in artikel 16 van de Brussel I-verordening valt en dat het dus op grond van artikel 15, punt 5, gelezen in samenhang met artikel 16, punt 5, van deze verordening, is toegestaan een forumkeuzebeding te sluiten zoals dat in het hoofdgeding.

11. Betwist wordt dat het feit dat de Unie (en vervolgens Denemarken) heeft verklaard dat de Unie niet voornemens is het Haags Verdrag toe te passen op verzekeringsovereenkomsten, met uitzondering van beroepsmatige situaties, tot gevolg heeft dat het forumkeuzebeding niet van toepassing is. Betoogd wordt dus dat de Brussel I-verordening in casu van toepassing is en dat bovengenoemde verklaring daaraan niets afdoet.

12. Deze verklaring betekent enkel dat het Haags Verdrag niet van toepassing op specifieke situaties binnen de Europese Unie. In die situaties zijn de eigen regels van de Europese Unie van toepassing.
13. Die verklaring moet bijgevolg aldus worden opgevat dat het Haags Verdrag particuliere verzekeringnemers onvoldoende beschermt in het licht van de regels van de Europese Unie. Derhalve kunnen particuliere verzekeringnemers zich beroepen op de eigen regels van de Europese Unie, waaronder de Brussel I-verordening.
14. Uit overweging 7 van het besluit van de Raad van 4 december 2014 (2014/887/EU) blijkt dat het Haags Verdrag niet van toepassing is op een verzekeringsprocedure tussen twee partijen waarvan er ten minste één geen ondernemer is, wanneer beiden onder het Unierecht vallen. In het kader van een dergelijke procedure is de Brussel I-verordening van toepassing.

H. Opmerkingen van de Østre Landsret

1. Volgens de Østre Landsret bestaat er – gelet op de bewoordingen van artikel 16, punt 1, onder a), en punt 5, van de Brussel I-verordening, gelezen in samenhang met hetgeen ten aanzien van grote risico's is uiteengezet in branche 6 in deel A van bijlage I bij richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en herverzekeringsbedrijf (solvabiliteit II-richtlijn), alsmede in samenhang met de aan de regels inzake forumkeuzebedingen in verzekeringszaken ten grondslag liggende doelstelling – twijfel over de vraag of artikel 16, punt 5, van de Brussel I-verordening aldus moet worden uitgelegd dat een cascoverzekering voor pleziervaartuigen die niet voor handelsdoeleinden worden gebruikt, onder die bepaling valt.
2. Aangezien de beantwoording van deze vraag moet worden geacht beslissend te zijn voor de beslechting van het onderhavige geding en de gerezen twijfel betrekking heeft op de uitlegging van een regel van het Unierecht, acht de Østre Landsret het noodzakelijk om de behandeling van de zaak te schorsen en het Hof de prejudiciële vraag voor te leggen.

BESLISSING

De Østre Landsret verzoekt het Hof om de volgende vraag te beantwoorden:

„Moet artikel 15, punt 5, van de Brussel I-verordening, gelezen in samenhang met artikel 16, punt 5, ervan, aldus worden uitgelegd dat een cascoverzekering voor pleziervaartuigen die niet voor handelsdoeleinden worden gebruikt, onder de uitzondering van artikel 16, punt 5, van deze verordening valt, en is bijgevolg een verzekeringsovereenkomst met een forumkeuzebeding dat afwijkt van het in

artikel 11 van die verordening neergelegde beginsel, geldig op grond van artikel 15, punt 5, van diezelfde verordening?”

WERKDOCUMENT